

2. ANNEX II: ESPECIFICITATS APLICABLES A FENÒMENS DE FORT ONATGE

2.1. INTRODUCCIÓ

El litoral català es veu afectat, periòdicament, per fenòmens de fort onatge i temporals de mar que, en algunes ocasions, poden provocar desperfectes i inundacions en zones properes a la costa. També de vegades s'han hagut de lamentar víctimes mortals a causa de l'onatge.

El Pla INUNCAT preveu aquells escenaris on es poden produir inundacions marítimes importants, principalment ocasionades per temporals de llevant, mentre que el PROCICAT és aplicable en la gestió del risc de fort onatge que pugui produir problemes no associats o no previstos al Pla INUNCAT.

2.2. PREDICCIONS I VIGILÀNCIA D'AQUEST TIPUS DE FENOMENS

L'onatge és un moviment oscil·latori de les aigües del mar en sentit ascendent i descendent caracteritzat, principalment, per la seva alçada, mesurada entre la cresta i la vall, i el període, el temps entre dues crestes o valls.

En oceanografia s'utilitzen bàsicament dues mesures d'alçada: per una banda, l'alçada màxima dins un període d'observació i, per altra, l'alçada significant, que es defineix com la mitjana del terç de les onades més altes observades i que es pot associar a l'alçada que s'aprecia visualment.

Els fenòmens de fort onatge es poden predir amb relativa certesa amb un marge d'antelació amb les eines de les quals disposa el Servei Meteorològic de Catalunya.

El Servei Meteorològic de Catalunya (SMC) emet un Avís de Situació Meteorològica de Perill (SMP) quan es preveu la superació de certs llindars.

Per a l'onatge, es preveu un llindar alt i un llindar baix, tal com es pot veure a la taula següent:

Meteor	Llindar baix	Llindar alt
Estat de la mar	Onades > 2,50 metres (maregassa)	Onades > 4,00 metres (mar brava)

Quan es fa la predicció en una Situació Meteorològica de Perill, el SMC avalua la probabilitat d'ocurrència de la superació de llindar corresponent i assigna un Grau de Perill en una escala del 0 al 6 que s'agrupen en un codi semafòric de 4 colors.

SENSE PERILL (0)	PERILL MODERAT (1-2)
PERILL ALT (3-4)	PERILL MOLT ALT (5-6)

LLINDAR				
Llindar alt	4	5	6	
Llindar baix	1	2	3	
SENSE AVÍS	0	0	0	
	BAIXA	MITJANA	ALTA	PROBABILITAT

La probabilitat es divideix en els rangs següents:

- Probabilitat baixa: probabilitat inferior al 30%
- Probabilitat mitjana: probabilitat entre el 30 i el 70%
- Probabilitat alta: probabilitat superior al 70%

Complementàriament a la tasca de predicció, el SMC disposa de la Xarxa d'Equipaments Meteorològics de la Generalitat de Catalunya (XEMEC), configurada en la seva totalitat per equips automàtics i de la Xarxa d'Observadors Meteorològics (XOM), formada per voluntaris acreditats i distribuïts per tot el territori. Ambdues xarxes permeten fer una vigilància i un seguiment dels fenòmens meteorològics adversos.

2.3.VULNERABILITAT

En cas d'episodis de predicció o materialització d'episodis de fort onatge, cal tenir en compte especialment els elements vulnerables següents:

- Banyistes i navegants, i en general persones que es trobin fent activitats en zones costaneres
- Activitats a l'aire lliure en zones costaneres que fàcilment poden veure's afectades pel fort onatge
- Edificis i construccions propers a zones costaneres que es poden veure afectats per fenòmens de fort onatge, especialment ports i espigons, càmpings o clubs costaners, etc.
- Vies ferroviàries i carreteres en zones costaneres

2.4. OPERATIVITAT: CRITERIS SUPÒSITS QUE QUEDEN FORA D'AQUEST PROCEDIMENT

Les previsions següents queden fora de l'aplicació d'aquest procediment:

- Les previsions a mitjà i llarg termini¹ de fort onatge de qualsevol grau
- Les previsions de fort onatge fora de temporada de bany² de graus 1, 2 i 3 quan es prevegi que el llindar pugui ser superat només al nord del cap de Creus i del cap de Begur

En aquests casos, es duran a terme els avisos corresponents d'acord amb els procediments del CECAT.

En qualsevol cas, si els fenòmens de fort onatge estan produint inundacions importants a la costa, es seguiran els procediments establerts al Pla INUNCAT.

FASES DEL PLA

PREALERTA

S'emetrà una prealerta en les següents previsions meteorològiques a curt termini:

SMP graus 1, 2 o 3 de curt termini que no estiguin excloses de l'aplicació d'aquest procediment.	PREALERTA
--	-----------

ACTIVACIÓ DEL PROCICAT

El PROCICAT per fenòmens de fort onatge es podrà activar en alerta o emergència en les següents previsions meteorològiques a curt termini:

ALERTA

El pla es pot activar Alerta en el moment que la predicció a curt termini indiqui la superació del llindar alt d'onatge, i en escenaris on l'onatge està provocant efectes negatius poc importants que afecten una població reduïda i no associats amb inundacions:

- SMP graus 4, 5 o 6 de curt termini. - L'onatge està provocant efectes negatius poc importants que afecten una població reduïda i no associats amb inundacions	ALERTA
--	--------

¹ Als efectes del present procediment, i com a referència general, s'entendrà:

- Predicció a llarg termini com aquella que s'emet amb una anticipació superior a les 36 hores aproximadament.
- Previsions meteorològiques a mitjà termini, aquelles que s'emeten amb una anticipació aproximadament d'entre 24 i 36 hores.
- Previsions meteorològiques a curt termini, aquelles que s'emeten amb una anticipació aproximadament d'entre 12 hores i 24 hores.
- Previsions meteorològiques a molt curt termini, aquelles que s'emeten amb una anticipació aproximadament d'entre 0 i 12 hores.

² La temporada de bany es correspon amb el període de temps durant el qual és previsible l'afluència d'un nombre important d'usuaris a les zones de bany, i l'estableixen anualment les administracions locals i l'Agència Catalana de l'Aigua, que fixen períodes que no tenen per què ser coincidents.

EMERGÈNCIA

El pla es pot activar en Emergència 1 o bé en Emergència 2, depenent de l'extensió i de la vulnerabilitat del territori afectat. De forma genèrica, el Pla s'activa en **Emergència 1** quan hi ha una afectació a un territori d'extensió limitada o amb població o medi ambient moderadament vulnerable.

I, seguint un criteri d'extensió i gravetat dels danys, de forma genèrica, el Pla s'activa en **Emergència 2** quan hi ha una afectació a un territori extens o a una zona especialment vulnerable, ja sigui per a la població que l'ocupa o pel medi natural potencialment afectat.

Els supòsits que poden provocar l'activació del PROCICAT en EMERGÈNCIA per fenòmens de fort onatge són els següents:

L'onatge està provocant efectes negatius importants no associats a inundacions, amb un abast territorial limitat.	EMERGÈNCIA 1
L'onatge està provocant efectes negatius importants no associats a inundacions, amb un abast territorial extens.	EMERGÈNCIA 2

2.5.OPERATIVITAT: PROCEDIMENTS D'ACTUACIÓ**PREALERTA**

La prealerta per previsions de fort onatge implicarà que:

- El CECAT enviarà els avisos als organismes oportuns (en funció de quina sigui la zona per a la qual es preveu l'afectació) i a l'Oficina de Premsa, tal com està previst al seu pla d'actuació.
- L'Oficina de Premsa enviarà un comunicat, prèviament consensuat amb el CECAT, als mitjans de comunicació de les comarques que es puguin veure afectades per tal de:
 - Confirmar les previsions meteorològiques.
 - Aconsellar a la població que segueixi les informacions sobre l'evolució meteorològica (a través dels mitjans de comunicació, dels telèfons d'informació ciutadana, pàgines web...).
 - Cada organisme continuarà fent la seva informació habitual (el Servei Català de Trànsit –informació sobre la xarxa viària–, el Servei Meteorològic de Catalunya –informació meteorològica–, empreses –telèfons informació a clients–, etc.).
- Cada organisme actuarà d'acord amb el seu pla (per exemple, es preparen equips de resposta a l'emergència; es revisa el material, si cal; es tanquen operacions obertes de manteniment; es controlen els punts conflictius, etc.).

- Si es produeix un canvi de la situació meteorològica, es farà una tramesa d'un comunicat del CECAT als organismes oportuns, i de l'Oficina de Premsa als mitjans de comunicació, per informar de la millora en les condicions meteorològiques.
- Hi hagi una informació interna entre les institucions i els organismes.

ACTIVACIÓ DEL PROCICAT EN ALERTA

L'activació en alerta comporta el desplegament parcial de l'estructura prevista al PROCICAT, és a dir, l'activació de determinats grups en funció de les característiques de la situació, i implica la informació a la població a través dels mitjans que detalla el Pla.

Concretament, l'activació en alerta per previsions de fort onatge implicarà que:

- El CECAT enviarà els avisos als organismes oportuns i a l Gabinet d'Informació, tal com està previst en el seu pla d'actuació.
- Es recomanarà als municipis que considerin la conveniència d'ajornar activitats esportives i altres activitats a l'aire lliure que es puguin veure afectades.
- El Gabinet d'Informació enviarà un comunicat, prèviament consensuat amb el CECAT, als mitjans de comunicació de les comarques que es puguin veure afectades per tal de:
 - Confirmar les previsions meteorològiques i comunicar la informació de la Situació Meteorològica de Perill (SMP).
 - Informar de l'activació del PROCICAT en ALERTA per fort onatge i de la situació produïda, i aconsellar a la població que segueixi les informacions sobre l'evolució meteorològica (a través dels mitjans de comunicació, pels telèfons d'informació ciutadana, per les pàgines web, etc.).
- Cada organisme actuarà d'acord amb el seu pla (per exemple: control als punts d'actuació prioritària, control de vies que es poden veure afectades, etc.).
- Si es produeix un canvi de la situació meteorològica, es farà la tramesa d'un comunicat del CECAT als organismes oportuns, i de l'Oficina de Premsa als mitjans de comunicació, informant de la desactivació del PROCICAT.

ACTIVACIÓ DEL PROCICAT EN EMERGÈNCIA

A diferència de l'activació en alerta, l'activació en emergència comporta el desplegament total o pràcticament total de l'estructura que preveu el Pla, és a dir, l'activació de tots els grups actuants. Implica, com l'activació en alerta, la informació a la població, a través dels mitjans previstos al Pla.

Concretament, l'activació en emergència 1 o 2 per fenòmens de fort onatge implicarà que amb un abast local o bé amb un abast general, respectivament:

- El CECAT enviarà els avisos als organismes oportuns i al gabinet d'informació, tal com està previst en el seu pla d'actuació.
- Es pot constituir el comitè d'emergències al Centre d'Emergències de Catalunya, d'acord amb el criteri del Director del Pla.

- El gabinet d'informació, de forma consensuada amb el CECAT, farà la màxima difusió als mitjans de comunicació sobre la situació en els punts del territori que estiguin més afectats, la situació dels subministraments bàsics, la xarxa viària i ferroviària, etc., que quedin afectats, així com dels consells d'autoprotecció i de les tasques que s'estan duent a terme per restablir la normalitat.
- Cada organisme actuarà d'acord amb el PROCICAT i el seu pla per la situació plantejada (per exemple: neteja de vies, increment de punts de control, restriccions d'accés, restabliment de serveis, etc).
- Si l'evolució meteorològica és favorable, s'informarà que es passa a la situació d'alerta o a la desactivació del PROCICAT.

2.6. CONSELLS A LA POBLACIÓ EN CAS DE FORT ONATGE

A les zones costaneres:

- A la conca mediterrània es poden donar tempestes i forts vents que agiten el mar i poden provocar a les costes grans onades que poden afectar el litoral amb violència. Encara que no hi hagi indicis de perillositat, sigueu prudents, el temporal marítim pot fer que sigueu arrossegats per un cop de mar.
- Si hi ha fortes onades no us banyeu ni us quedeu a la platja. Respecteu els senyals de perill.
- Tingueu molta precaució en les activitats recreatives o professionals al mar, cal evitar-les en cas de grans onades.
- No accediu als punts del litoral afectats pel fort onatge o als llocs on les onades trenquin amb força. Respecteu els tancaments d'accés a aquests punts, són per a la vostra seguretat.
- No us atureu a contemplar les onades, eviteu posar-vos en perill.
- Allunyeu-vos d'espigons, esculleres, passejos marítims i altres zones on trenquin les onades a prop. Busqueu un lloc segur.
- Si algú cau a l'aigua, truqueu immediatament al 112 i no perdeu de vista el punt exacte de la caiguda per indicar-ho als serveis de salvament.
- Si caieu a l'aigua, nedeu en direcció oposada a les roques i intenteu resistir flotant, sense fer cap altre esforç, en espera de socors.

Durant la navegació:

- Eviteu navegar en condicions de fort onatge sempre que sigui possible.
- Eviteu sortir al mar en cas de mal temps o mala visibilitat.
- Estigueu informats de les previsions meteorològiques mitjançant el telèfon o les emissions de ràdio (l'Institut Nacional de Meteorologia (INM), les estacions

radiocostaneres de telefònica i els centres de salvament marítim difonen butlletins meteorològics de manera permanent).

- Mantingueu i reviseu amb cura l'embarcació utilitzant la llista de control (principalment: carburant, motor, sistema elèctric, equips de navegació i comunicacions, aparells, sistemes de seguretat, etc.).
- Deixeu informació a terra dels vostres plans de navegació i de les característiques de l'embarcació: a la Capitania Marítima, al Club Nàutic i a familiars o amics. No altereu aquest pla excepte en cas de força major.
- Assegureu l'embarcació i els tripulants.
- Mantingueu una vigilància constant i respecteu la legislació vigent.
- Estigueu atents a l'evolució de la previsió meteorològica. En cas d'empitjorament inesperat, no assumiu riscos i busqueu refugi.
- En cas de risc imminent, feu que la tripulació es vesteixi els arnesos de seguretat i que es posi els guardapits salvavides.
- Respecteu l'ús del canal 16 VHF i manteniu una escolta permanent.
- Si l'embarcació es troba en una situació de perill greu i imminent, transmeteu el senyal de socors MAYDAY, MAYDAY, MAYDAY, mitjançant el canal 16 VHF o de freqüència 2.182 KHz d'ona mitjana. Si disposeu de radiobalisa, activeu-la manualment.
- Si necessiteu ajuda urgent però no esteu en perill imminent, heu d'emetre el senyal PAN, PAN, PAN, en les mateixes freqüències esmentades abans.
- El telèfon mòbil no és una alternativa quan el canal VHF és obligatori; a més, té l'inconvenient que té un abast limitat i és difícil de localitzar. Si utilitzeu el VHF, els sistemes de radiogoniometria podran localitzar la vostra posició exacta de manera automàtica.
- Si no disposeu de mitjans de comunicació, utilitzeu els senyals de socors reglamentaris: bengales, banderes, pots de fum, senyals acústics, etc.
- En cas de solucionar l'emergència pels vostres propis mitjans després d'haver fet la trucada de socors, aviseu els mitjans de salvament per posar fi a l'emergència: pot haver desencadenat una complexa i costosa operació de recerca i salvament.
- Si no heu pogut resoldre la situació, no abandoneu el vaixell si no és en cas extrem. En cas de bolcar, quedeu a les proximitats per ser localitzats més fàcilment. No intenteu arribar a la costa nedant.
- Si veieu o rebeu senyals d'una altra embarcació en perill, acudiu ràpidament al seu auxili, sempre que no poseu en perill la vostra seguretat; poseu-vos en contacte (canal 16 VHF o 2.182 KHz) amb el centre de salvament marítim o l'estació radiocostanera més pròxima i contacteu amb altres vaixells a les seves proximitats; si no disposeu de mitjans de comunicació, advertiu les altres embarcacions properes per mitjà de senyals

de socors. Si no els podeu prestar ajuda, dirigiu-vos al port més proper per informar de la situació.

2.7. RECOMANACIONS ALS MUNICIPIS EN CAS DE FORT ONATGE

- Valorar la possibilitat d'activar el pla d'emergències municipal corresponent; iniciar els procediments d'actuació previstos al pla i informar el CECAT.
- Informar la població de la situació i donar les instruccions oportunes, d'acord amb la direcció del PROCICAT, a través dels mitjans de comunicació. Per exemple, evitar caminar al costat de corrents d'aigua o vora el mar.
- Recordar que premsa del CECAT us podem ajudar a difondre consells per a la població.
- Alertar els serveis municipals per tal que, quan comenci l'episodi d'onatge, iniciïn al més ràpidament possible les tasques que tenen assignades com, per exemple:
 - Comprovar i senyalitzar, si és necessari, els accessos a la costa, espigons o trencaones.
 - Controlar el trànsit i impedir l'aparcament o estacionament de vehicles en guals o zones de desguàs de rius, torrents o rieres.
 - Informar la població i avisar els diferents elements vulnerables com clubs, càmpings o edificacions properes a la costa.
- En situació de risc imminent, dur a terme els talls d'aquelles vies o també en comunicació de titularitat pròpia que no compleixin les mesures mínimes de seguretat per circular-hi.
- Proposar possibles suspensions d'esdeveniments públics.
- En cas de necessitar mitjans i recursos, donar avís al CECAT per tal de gestionar-los. Informar el CECAT si s'ha constituït el CECOPAL i de les afectacions de l'onatge en l'àmbit municipal (existència de nuclis aïllats, serveis bàsics afectats, infraestructures afectades, persones acollides, etc.).